

70-річчя академіка НАН України В.С. ПІДГОРСЬКОГО

5 лютого виповнилося 70 років відомому українському вченому в галузі мікробіології, мікробної біотехнології та мікробіологічних методів захисту доквілля академіку НАН України Валентину Степановичу Підгорському.

В.С. Підгорський народився 1937 року у с. Вороніж Шосткинського району Сумської області. Вищу освіту здобув на ветеринарному факультеті Української сільськогосподарської академії. Свій шлях до наукових вершин Валентин Степанович розпочав у 1961 р. з посади старшого лаборанта академічного Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного, який він нині очолює.

Наукові зацікавлення ювіляра — це, передусім, дослідження фундаментальних питань регуляції росту і біосинтетичної активності дріжджів, молочнокислих бактерій, нокардіо- та коринеподібних бактерій, їх систематичного положення і закономірностей поширення у природі; розробка нових біотехнологічних препаратів, продуктів і процесів для промисловості, медицини, сільськогосподарства та охорони доквілля.

В.С. Підгорський уперше виділив і досконало вивчив дріжджі, здатні засвоювати метиловий спирт, показав подвійне лімітування їхнього росту метанолом і киснем, створив математичну модель росту дріжджів, яка ґрунтується на кінетиці бісубстратних ферментативних реакцій. Вивчаючи систематичне положення окремих видів дріжджів роду *Candida*, Валентин Степанович визна-

чив їхній таксономічний статус і встановив генетичну спорідненість з аскоспоровими видами роду *Pichia*. Під науковим керівництвом В.С. Підгорського виконані роботи з дослідження впливу електромагнітного випромінювання на фізіолого-біохімічні та поверхнево-структурні властивості дріжджів.

Велику увагу вчений приділяє селекції штамів нокардіоподібних бактерій, здатних до активної деструкції вуглеводнів нафти, зокрема нафтових олів. Виявлені механізми утилізації цього гідрофобного субстрату, які включають процеси емульгування і гідрофілізацію поверхні краплин позаклітинними біосурфактантними комплексами. Сучасні методи досліджень ксенобіотиків дали змогу визначити їхню резистентність до високих концентрацій кисневмісних аніонів (хлоратів, перхлоратів, хроматів) і здатність використовувати їх як термінальні акцептори електронів в анаеробному диханні бактерій. В.С. Підгорський і співробітники встановили, що бактерії роду *Bacillus* можуть синтезувати лектини з високою специфічністю до певних цукрів, які розпізнають тонкі відмінності у структурі вуглеводвмісних біополімерів і виявляють вибірково стимулюючий ефект стосовно лімфоцитів як індукатор синтезу гама-інтерферону.

У науковій творчості В.С. Підгорського схильність до фундаментальних досліджень поєднується з пильною увагою до розв'язання прикладних проблем. Під безпосереднім керівництвом Валентина Степановича роз-

роблені і впроваджені оригінальні мікробіотехнологічні схеми очищення стічних вод від важких металів, запропоновано біосорбент, який звільняє довкілля від забруднення нафтою і нафтопродуктами. Значним є внесок ученого у створення біотехнології виробництва дріжджового білка на відходах сільськогосподарської сировини. Особливо слід відзначити його активну участь у розробці й освоєнні нового технологічного процесу виробництва гама-інтерферону, нетрадиційних продуктів харчування, препаратів із використанням біологічно цінних властивостей молочнокислих бактерій.

Перу В.С. Підгорського належить понад 330 наукових праць, зокрема три монографії. Він має 45 авторських свідоцтв на винаходи. Велику увагу вчений приділяє підготовці майбутніх фахівців-мікробіологів. Протягом багатьох років він викладає у Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка. Під науковим керівництвом Валентина Степановича підготовлено три доктори і 15 кандидатів наук.

Ювіляр веде активну науково-організаційну та громадську роботу. Він є головою

Наукової ради при НАН України з проблеми «Мікробіологія», президентом Товариства мікробіологів України, головним редактором «Мікробіологічного журналу», головою Спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій зі спеціальностей «мікробіологія», «вірусологія і біотехнологія» при Інституті мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України. В.С. Підгорський також керує державною науково-технічною програмою «Мікробні біотехнології» при Міністерстві освіти і науки України.

Видатний внесок Валентина Степановича у розвиток вітчизняної науки відзначено нагородами та преміями. В.С. Підгорський — Заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, академічних премій імені Д.К. Заболотного та імені І.І. Мечникова. За досягнення у галузі мікробіології нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України.

Наукова громадськість, колеги й учні щиро вітають Валентина Степановича з ювілеєм, зичать міцного здоров'я, успіхів у всіх починаннях, нових наукових звершень.

70-річчя

члена-кореспондента НАН України К.І. ЧУРЮМОВА

19 лютого виповнилося 70 років видатному вченому-астрофізику члену-кореспонденту НАН України Климові Івановичу Чурюмову.

К.І. Чурюмов народився 1937 року у м. Миколаєві. У 1960 р. закінчив Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка за фахом «фізик-астроном». Упродовж 1960–1962 рр. на Полярній геофізичній обсерваторії у бухті Тіксі (Північна Якутія) досліджував полярні сяйва. Працюючи на Київському заводі «Арсенал», він брав участь у розробці астро-на-

вігаційної апаратури для космічних ракет та її випробуванні на космодромах «Байконур» і «Плесецьк». У 1972 р. дослідник захистив кандидатську, а в 1993 р. — докторську дисертацію.

К.І. Чурюмов — один з провідних фахівців у галузі фізики комет і космогонії Сонячної системи. Він відкрив дві нових комети — короткоперіодичну комету 67P/Чурюмова—Герасименка та довгоперіодичну комету Чурюмова—Солодовникова. До першої комети 2 березня 2004 р. відправлено космічний апарат «Розетта», який досягне